

Standaardmodel van de PTT, het type T 65

Probleem voor de leek

Door HANS RENDERS

Op mijn bureaublad staat onder het bereik van mijn rechterhand een telefoon. Een gewone telefoon zoals de meeste mensen hebben of beter gezegd huren: het grijze standaardmodel de T 65. Dit type heeft in vergelijking met zijn voorganger alleen maar nadelen, de vormgeving is lelijk en minder functioneel. De oude zwarte bakelieten telefoons waren tenminste nog zo zwaar dat je makkelijk met één hand kon bellen zonder bij het draaien het toestel van je bureau af te duwen.

De gedupeerde leek verdringt een dergelijk oordeel over de vooruitgang meestal onmiddellijk, want hij is ten slotte maar een leek. Alles heeft een reden, denkt hij. Hij neemt daarom ook zonder protest aan dat er een doel mee is gediend dat een beschuitbus net hoog genoeg is om een hele rol min één beschuit te huisvesten. Hoe dat met broodroosters zit, waar zelden een sneetje brood in past zonder een stukje eraf te snijden, durft niemand meer te vragen.

De laatste maanden heb ik een

mij steeds meer knellende vraag over de T 65 aan vrienden en kennissen voorgelegd. Eerst een beschrijving van de situatie en daarna de vraag. Mijn telefoonhoorn ligt altijd zo op het toestel dat het spreekgedeelte aan de rechterkant hangt — de kabel tussen hoorn en toestel ligt als een krans om het toestel. De telefoon gaat over en ik kan de hoorn met één beweging in de juiste stand voor mijn hoofd houden. Als de hoorn er andersom op ligt en de telefoon aan de rechterhand staat, moet je een wel erg ingewikkelde armschroefbeweging maken om de hoorn in de juiste stand aan het oor te krijgen. Toch heeft vrijwel iedereen de hoorn zo liggen dat de draad aan de linkerkant van het toestel in elkaar gefriemeld zit, omdat de PTT-ontwerpers die draad daar uit het toestel laten komen. Waarom ben ik de enige die zijn telefoonhoorn logisch op zijn toestel legt?

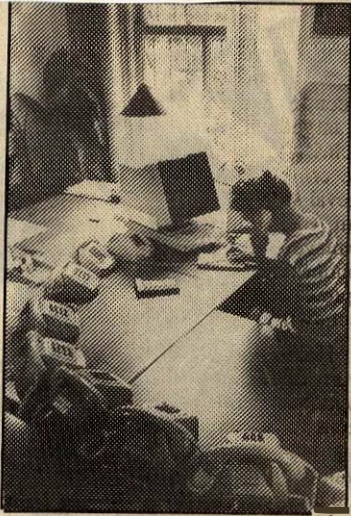
De PTT deed aan de Vakgroep Vormgeving van de Technische Universiteit Delft het verzoek onderzoek te doen naar 'vorm-families' van telefoontoe- stellen. Het resultaat van dat on-

derzoek is vastgelegd in het boekje *De telefoon blijft de telefoon*. Aan welke telefoon geeft de consument de voorkeur, hoe kunnen verschillende series worden gemaakt en welke symbolen moeten grafische vormgevers gebruiken om een openbare telefoon aan te duiden. Deze vragen komen aan bod, de antwoorden nauwelijks.

In het voorwoord van prof. ir. J. J. Jacobs lezen we: „Een apparaat is een telefoon als er een hoorn aan zit.” Maar hoe zit het dan met 'handenvrije' telefoons, scheepshoorns, grammofoonhoorns, stethoscoophoorns, megafoons, etc. En wat betekenen uitspraken als: „Pictogrammen worden over het algemeen gebruikt in situaties waar taal het duidelijkst zou zijn.” Misschien kan een pictogram hier uitkomst bieden.

Op de tientallen foto's van telefoons bangt de kabel, op een enkele uitzondering na, steeds aan de linkerkant. Geen van de onderzoekers heeft het probleem van de kabel onderkend. Dat verbaast me niet. Die kabel is typisch een probleem van de leek.

19-4-88

Bij rechtshandigen moet het toestel links op het bureau staan. (foto Maurice Boyer).

Telefoon

Met genoeg las ik de komische verhandeling van Hans Renders over onze vertrouwde telefoon (NRC Handelsblad, 7 april). Het telefoontoestel is een hulpmiddel voor snelle en eenvoudige communicatie. Een opvallend nadeel van het telefoonsysteem is dat uitsluitend hoorbare informatie kan worden overgedragen. Het maken van aantekeningen tijdens een telefoongesprek is — zeker bij zakelijke communicatie — dus altijd noodzakelijk.

Als we ervan uitgaan dat de meeste mensen rechtshandig zijn en dus rechts schrijven zullen zij de telefoonhoorn in de linkerhand moeten houden. De oplossing van het 'Probleem voor Renders' is dus heel eenvoudig en volgt al uit de eerste regel van het artikel: zijn toestel staat op de verkeerde plaats op zijn bureaublad! Het moet onder het bereik van zijn linkerhand staan.

Als hij met de linkerhand de hoorn afneemt, met de rechterhand het gewenste nummer kiest en met die hand vervolgens de benodigde aantekeningen maakt, zal hij merken dat de telefoon eigenlijk zeer goed is ontworpen en uitstekend kan voldoen aan de te stellen eisen.

Chr. Bouws,
Nieuwegein.

2 Zo kan Hans Renders nog wel jaren vooruit met zijn rubriek. Problemen zoeken waar ze niet zijn! Een telefoontoestel staat toch bij verstandige — mits rechtshandige — mensen links op de werkplek, met de hoorn liggend, met het spreekgedeelte ook links.

Waarom? Nou eenvoudig, hoorn in linkerhand aan linker oor en draaien met de rechterhand, waarmee tijdens het gesprek de rechterhand vrij is om allerlei andere zaken te doen, zoals daar zijn: notities maken, agenda raadplegen, in je neus peuteren enzovoorts.

Frits van Santen,
Neerijnen.

3 Bij de cursussen 'Telefoneren' die ik verzorg, leer ik de deelnemers dat ze ervoor moeten zorgen de hand waarmee ze schrijven vrij te houden tijdens een telefoongesprek. Dit houdt in dat rechtshandigen (95% van de bevolking) de telefoon het beste met de linkerhand op kunnen nemen, hetgeen velen al automatisch doen. De huidige constructie van de telefoon maakt dit erg eenvoudig en is daarom logisch.

Men moet als mondstuk en draad links liggen een ingewikkelde armschroefbeweging maken. Ik vermoed dan ook dat Renders linkshandig is.

P.M.E. Bernard,
Hoorn.

4 Zonder de constructieve gaven van de PTT-techniek in de hoogte te willen steken, moet gezegd dat het toestel T65, kennelijk ontwikkeld voor linkshandigen, zonder moeite voor en door alle handigen geschikt kan worden gemaakt.

Achterop zitten namelijk twee loze ingangen. Een daarvan kan het bestaande snoer van de hoorn opnemen. Het is voldoende om onderop het toestel één schroef los te draaien waardoor het beschermplaatje der aansluitingen loskomt.

De rest is duidelijk: wip het blokje waarmee het spiraalsnoer op zijn plaats gehouden wordt uit zijn zitting, verwijder de afsluiting van een der loze poorten en zet het snoerblokje ervoor in de plaats. Daartoe behoeven geen kabelverbindingen te worden losgemaakt. Na opzetten en vastschroeven van de afsluitplaat heeft men een toestel voor iedereen: voor links-, rechts- en onhandigen.

Ir. M. Cahen,
Vught.